Дасюк Віктор Володимирович
Доктор філософії
Асистент кафедри приватного та публічного права
Київський національний університет технологій та дизайну

СУБ'ЄКТИ ПРОВЕДЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

У тезі досліджено систему суб'єктів проведення антикорупційної експертизи в публічному адмініструванні в Україні. Запропоновано авторську класифікацію цих суб'єктів на дві групи – наділених та не наділених владними повноваженнями. Проаналізовано правовий статус Міністерства юстиції України, Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики, Національного агентства з питань запобігання корупції та громадськості як суб'єктів антикорупційної експертизи. Визначено проблемні аспекти їх взаємодії та запропоновано напрями удосконалення. Ключові слова: суб'єкти антикорупційної експертизи, Міністерство юстиції України, НАЗК, Антикорупційний комітет, громадська експертиза, повноваження, публічне адміністрування.

Вступ. Ефективність антикорупційної експертизи значною мірою залежить від чіткості правового статусу її суб'єктів, визначеності їх компетенції, прав та обов'язків [4, с. 95]. У проведенні антикорупційної експертизи беруть участь різні суб'єкти, які відрізняються один від одного своїм правовим статусом, обсягом повноважень та характером діяльності.

Відповідно до ст. 55 Закону України «Про запобігання корупції» [1] антикорупційна експертиза проводиться різними органами публічної влади та громадськістю. Однак на практиці виникають проблеми розмежування повноважень, дублювання функцій, недостатньої взаємодії між різними суб'єктами антикорупційної експертизи, що знижує її ефективність [5, с. 180].

Мета та задачі дослідження. Метою дослідження є системний аналіз правового статусу суб'єктів проведення антикорупційної експертизи в публічному адмініструванні та розробка пропозицій щодо його удосконалення. Задачі дослідження: визначити поняття суб'єкта антикорупційної експертизи; класифікувати суб'єктів антикорупційної експертизи; проаналізувати правовий статус кожного із суб'єктів; визначити проблеми їх взаємодії; запропонувати напрями удосконалення правового регулювання.

Результати дослідження та їх обговорення. Суб'єкти проведення антикорупційної експертизи в публічному адмініструванні – це органи публічної влади та громадськість, які наділені чинним законодавством правами, обов'язками і гарантіями у сфері проведення антикорупційної експертизи [4, с. 98]. Ключовою характеристикою цих суб'єктів є наявність законодавчо визначеної компетенції щодо виявлення корупціогенних факторів у нормативно-правових актах та/або їх проєктах.

Залежно від наявності владних повноважень суб'єктів проведення антикорупційної експертизи в публічному адмініструванні доцільно поділяти на дві групи: 1) суб'єкти, наділені владними повноваженнями (Міністерство юстиції України, Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики, Національне агентство з питань запобігання корупції); 2) суб'єкти, не наділені владними повноваженнями (громадськість) [4, с. 102].

Міністерство юстиції України здійснює обов'язкову антикорупційну експертизу проєктів нормативно-правових актів, що подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та чинних нормативно-правових актів, що підлягають державній реєстрації [1]. Мін'юст є ключовим експертним суб'єктом у системі антикорупційної експертизи, оскільки через нього проходить значна частина нормативно-правових актів органів виконавчої влади.

Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (Антикорупційний комітет) здійснює обов'язкову антикорупційну експертизу проєктів законів, що подаються на розгляд Верховної Ради України [3]. Наявний на сьогодні правовий статус Антикорупційного комітету потребує вдосконалення, зокрема у напрямі закріплення на законодавчому рівні обов'язковості врахування його висновків іншими комітетами Верховної Ради України. Актуальним також є питання прийняття окремої Методології проведення антикорупційної експертизи для цього Комітету.

Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК) здійснює антикорупційну експертизу за власною ініціативою, а не на обов'язковій основі [1; 2]. Таке становище має як переваги (гнучкість, спрямованість на найбільш корупційно ризиковані акти), так і недоліки (відсутність системного охоплення нормативно-правового масиву). НАЗК є унікальним суб'єктом через поєднання експертних, аналітичних та контрольних повноважень у сфері запобігання корупції.

Громадськість як суб'єкт антикорупційної експертизи має виняткове значення для забезпечення прозорості та відкритості цього процесу. Громадська антикорупційна експертиза здійснюється за власною ініціативою інститутами громадянського суспільства [5, с. 179]. Однак на сьогодні її роль залишається недостатньо інституціоналізованою: законодавчо не закріплено обов'язковість такої експертизи, відсутнє зобов'язання суб'єктів прийняття нормативно-правових актів враховувати висновки громадської експертизи.

Проблемами у взаємодії суб'єктів антикорупційної експертизи є: дублювання повноважень між Мін'юстом та НАЗК щодо певних категорій актів; недостатня правова регламентація використання висновків одного суб'єкта іншим; відсутність єдиного стандарту проведення антикорупційної експертизи, що створює різнобій у методологічних підходах [6, с. 271].

Висновки. Систему суб'єктів проведення антикорупційної експертизи в публічному адмініструванні складають органи публічної влади (Мін'юст, Антикорупційний комітет ВРУ, НАЗК) та громадськість, які відрізняються за обсягом владних повноважень та характером здійснюваної експертної діяльності.

Мін'юст та Антикорупційний комітет здійснюють антикорупційну експертизу обов'язково, а НАЗК та громадськість – за власною ініціативою, що відображає різні моделі та цілі експертної діяльності.

Для удосконалення системи суб'єктів антикорупційної експертизи доцільно: законодавчо закріпити обов'язковість громадської антикорупційної експертизи; прийняти Методологію проведення антикорупційної експертизи для Антикорупційного комітету; визначити на законодавчому рівні компетенцію та відповідальність усіх уповноважених суб'єктів; розробити єдиний стандарт проведення антикорупційної експертизи.

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#n25 (дата звернення: 15.04.2026).
2. Про Національне агентство з питань запобігання корупції: інформація з офіційного веб-сайту. URL: https://nazk.gov.ua (дата звернення: 15.04.2026).
3. Про комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики: інформація з офіційного веб-сайту. URL: https://crimecor.rada.gov.ua (дата звернення: 15.04.2026).
4. Гаращук В.М., Мухатаєв А.О. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія. Харків: Право, 2010. 144 с.
5. Ковальчук А.Ю., Дасюк В.В. Антикорупційна експертиза у системі забезпечення економічних прав громадян. Актуальні проблеми інноваційного розвитку кластерного підприємництва в Україні: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (27 березня 2020 р., м. Київ). Київ: КНУТД, 2020. С. 179-182.
6. Загиней З.А. Кримінально-правова герменевтика: монографія. Київ: АртЕк, 2015. 380 с.

Греськів Антон Ігорович
Студент
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПРАВОВА ОЦІНКА НАБУТТЯ ЧЛЕНСТВА РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

Постановка проблеми. Організація Об'єднаних Націй є провідною міжнародною організацією, учасниками якої майже 200 держав світу. ООН було засновано після Другої світової війни. Це була друга спроба створити міжнародну організацію, яка б запобігала війнам та сприяла довготривалому та стабільному миру та безпеці у всьому світі.

В часи сьогодення, коли на всій планеті триває низка збройних конфліктів, роль ООН у їхньому врегулюванні та встановленні миру є вкрай важливою. Щоправда, наразі ООН не може впоратися з тими завданнями, які були на неї покладені Статутом ООН.

Одним із головних дискусійних питань довкола ООН зараз є членство в ній та діяльність Російської Федерації. РФ є постійним членом Ради Безпеки ООН, що дозволяє їй ветувати резолюції та інші нормативно-правові акти та прикривати свої протиправні дії, зокрема збройну агресію проти України.

Діяльність РФ в ООН блокує ефективність Організації та не дає забезпечити мир та безпеку в різних куточках планети, а в першу чергу в Україні.

Історія вступу РФ в ООН має низку загадок та нерозкритих деталей, які викликають питання стосовно правомірності її перебування в Організації. На тлі повномасштабного вторгнення РФ в Україну та блокування діяльності провідних органів ООН дослідження правомірності перебування рф в Організації виникає актуальність та практичне значення розгляду цього питання.

Метою цієї статті є надання правової оцінки набуття рф членства в ООН з огляду на особливості, які супроводжували цей процес. **Завданням статті** є окреслення головних критеріїв набуття членства в ООН, огляд усіх чинників та обставин, які виникли під час вступу рф до складу держав-учасників ООН, надання висновку щодо правомірності набуття рф членства в ООН та подальших наслідків цього.